

Cesta na Vysočinu

RÁNO BYLA SOBOTA, A TAK ANI RODIČE, ANI KATKA S ONDROU SE VSTÁVÁNÍM NESPĚCHALI. MAMINKA byla takové ranní ptáče, v rodině vždycky plnila funkci budíku. Naopak tatínek byl notorický spáč. Kdyby to šlo, vstával by až k obědu. Když ho maminka tahala z vyhráté postele, nejprve rozmrzele bručel a potom připomínal, že slušně vychovaný člověk v deset ráno ještě spí.

Dnes, první den prázdnin, se ale dlouhé spaní tolerovalo. Maminka už navečer zabalila dva velké batohy s věcmi na letní pobyt u babičky na Vysočině. Venku však, na rozdíl od včerejška, nepanovalo letní počasí. Oblohou se táhla černá mračna od obzoru k obzoru a dešťové kapky bušily na střechu, do oken i na parapety.

„Co to rachotí?“ zahuhňal zpod peřiny taťka, napůl ještě ve spánku.

„To je voda, miláčku. V kapalném skupenství. Je tam i dost vodní páry, snad jen ten sníh chybí,“ hlásila maminka, která už dávno vstala a chystala snídani, „venku totiž parádně prší.“

„Tak to nikam nejedeme. Budu spát celý den,“ zabručel zase táta a otočil se na druhý bok.

„Tak to teda ne,“ vřískli skoro stejně Katka s Ondrou, „když nás neodvezete k babičce, utečeme tam sami!“

„Hm, tak to je závažný argument. To asi vstanu,“ řekl tatínek a dělal, že to bere smrtelně vážně, „stejně se říká, že déšť ráno před sedmou ustane před jedenáctou.“

„Teď je osm, tatínku,“ namítla maminka, „tahle tvoje pranostika, nebo co to je, už neplatí.“

„Nesmí se to brát tak doslova. A není to pranostika. Sám nevím, odkud se to vzalo. Ale bývá to často pravda. A navíc se v ní říká, že déšť před sedmou ustane před jedenáctou. A teď je osm, takže na to ustávání má ještě tři hodiny času!“

Maminka raději v debatě nepokračovala a nanosila na stůl čaj, chleba a nějakou zeleninu.

„Nějaké sušenky by nebyly?“ ohrnovala nos Katka.

„Myslíš ty, co si kupuješ ve škole v automatu? Tak ty by teda nebyly. Chceš být přece jako princezna, a ne tlustá jako vepř?“ odmítla přísně maminka.

„Sušenky se fakt vyrábějí z vepřů?“ udiveně se ptal Ondra.

Tatínek, který se soukal z postele, se zasmál: „Ty jsi ale vážně velký myslitel. Z vepřů se nevyrábějí, ale když se tím budeš vykrmovat, za chvíli bys byl tlustý jako to zvíře. A protože nechceš ani trochu sportovat a jen si hraješ na tom noťasu, bude z tebe odporný sádelník. Nikomu se nebudeš líbit, budeš funět jako parní lokomotiva a jednou se pod tebou sesype i židle.“

„Babička mi řekla, že funět budu, když budu kouřit. Jednou jsem jí očuchával krabičku s cigáry.“

„Cože?!“ vylekaně otočili hlavu mamka i taťka a zděšeně se na sebe podívali. „Ty jsi bral babičce cigára?“

„On si jedno schoval, a chtěl si půjčit taky zapalovač,“ žalovala Katka.

Mamince se zatočila hlava. Tatínek vstal nečekaně rychle z postele a výhrůžně přistoupil ke stolu, u kterého seděly děti. Ondřej byl celý rudý v obličejí a koktal, že to tak nebylo, že cigáro po něm chtěl spolužák Lípa, který už dvakrát propadl až k nim do třídy a který měl v poslední době jen jeden úspěch, když si napravil trojku z chování na dvojku.

„Tak hele, mladej. Jestli se dozvím, že jsi zkoušel kouřit, tak víš, co udělám? Koupím ti celou krabičku cigaret a ty na místě vykouříš všechna cigára, co tam budou. A to mi věř, bude to takový zážitek, že když se potom jen řekne slovo cigareta, budeš utíkat pryč a křičet, že nechceš. Tohle ti doopravdy udělám,“ řekl tatínek a tvářil se přitom velice vážně. „A teď zapomeneme na sušenky a cigára, dáme si snídani a alou do auta, ať už od vás máme svatý pokoj. Babička už jsme dali pokyny, ta vás oba dva srovná do latě!“

Za hodinu už jeli autem okreskami mezi kopci, nad kterými se nízko převalovala souvislá vrstva mraků. Z lesů stoupala bílá roztrhaná oblaka a vítr je unášel někam pryč. Ondra pozoroval krajinu z okna, zatímco Katka podřimovala, protože ji přestalo bavit listovat časopisem o módním oblečení. Táta s mámou vpředu mlčeli. Když táta řídil, málokdy mluvil. Zkusil pustit rádio, ale nelíbilo se mu, co hráli. Zmáčkł knoflík, aby přeladil. Ani další stanice ho nezaujala, a tak mačkal a mačkal, až prošel všechny stanice, které se daly naladit. Potom rádio vypnul a řekl mamince, že kupovat autorádio znamenalo vyhozené peníze.

„Tati, co je to za mraky, nad těmi lesy?“ ozval se zezadu Ondra.

„Chlapče, já nevím, jak se mraky jmenují. To bude vědět babička. Až tam dojedeme, tak ti všechno vysvětlí.“

Chvíli jeli a všichni mlčeli. Silnice mířila dolů do údolí a pak zase v serpentínách stoupala k vrcholům zalesněných kopců. Někdy byly mraky tak nízko a bylo jich tak moc, že auto vjelo do mlhy a nebylo nic vidět. Ondrovi

Proč je mlha jak mlíko a dešť průhledný?

se líbilo, jak při stoupání do kopce do mlhy vjížděli a na druhé straně při jízdě dolů zase vyjížděli. Pozoroval, jak kolem nich poletují cáry šedivé mlhy, a představoval si, že nejsou v autě, ale v kosmické lodi, která právě prolétá atmosférou cizí planety. Zdály mraky vypadají, že jsou vespod rovné, ale teď viděl, že se auto do mraku nevnoří úplně hned, ale že mlha nepravidelně přibývá a postupně cloní výhled. Do některých směrů bylo ještě chvilku vidět, zatímco viditelnost v jiných směrech už byla mizerná. A po chvilce zmizelo auto v mlze úplně.

„To je mlha jako mlíko,“ rozčiloval se tatínek, který musel jet autem pomalu a opatrně, „je vidět sotva pár metrů.“

„V mlíku je vidět sotva pár metrů?“ vyzvídal Ondra.

„Ty už zase moc přemýšlíš, vid?“ houkl na něho dozadu tatínek. „Z tebe jednou bude vědátor asi jako Jára Cimrman.“

„Kdo to je? To je někdo u vás v práci?“ ptal se Ondřej.

„Ne,“ rozesmál se táta, „to je vymyšlená postava národního buditele, který vynalézal samé nesmysly. Jsou o něm divadelní hry, takové hodně legrační.“

„Já myslel, že národní buditel je mamka, když nás vždycky ráno budí tak brzy.“

„To jo,“ souhlasil tatínek, „maminka má často úplně stejné nápady jako Jára Cimrman. Je to taková naše Jaruška Cimrmanová.“

Maminka ho plácla přes koleno, až sykl bolestí. „Jestli toho nenecháš,“ řekla, „tak tě nechám s dětmi u tvé matky na chalupě. Budeš tam muset chodit na nákup, sekát trávu a štípat dříví.“

„No jó, pořád. Tak už budu zticha.“

„A tati, kolik metrů je teda vidět v tom mlíku?“ ozvala se Katka, která se probrala z dřímoty a zaslechla Ondrův dotaz.

„To fakt nevím, v mlíku jsem se ještě nepotápěl. Skoro bych řekl, že tam není vidět ani na centimetr. Když je opravdu hustá mlha, tak se říká, že je jako mlíko. Schválně se to tak přehání, aby bylo jasné, že není vidět skoro nic.“

„Ale tohle přece není mlha, to jsou ty mraky, co jsme do nich vjeli,“ mudrovala Katka.

„No jo, ale mlha a mraky, to je úplně jedno a totéž,“ vysvětloval táta.

„Jak to? Mlha je přece mlha, ta je vždycky na zemi. A mraky jsou nahoře na nebi!“

„A co když se ta země zvedá do kopce a ten kopec zasahuje do mraků? Pak jsou mraky kolem kopce a fungují jako mlha. Mlha je totiž taky mrak, který je na zemi, ať jsou to nížiny anebo hory. Když teď vystrčíš ruku z okénka, budeš ji mít za chvíli od té mlhy mokrou. Mlha se skládá z malinkatých kapiček vody.“

„A já myslela,“ přemýšlela nahlas Katka, „že mlha je vodní pára!“

„Kdepak. Mlha i všechny ostatní mraky se skládají z děsně malinkatých kapiček vody, daleko menších, než jaké padají při dešti. Takové ty mlhy, které bývají na podzim, nebo je vídáš ráno nad loukou a nad rybníkem, tak tyhle mlhy mají kapičky úplně nejmenší. Ani bys je okem nerozpoznala, musela by sis vzít mikroskop. A ostatní oblaka mají taky jen mikroskopické kapičky, i když o něco málo větší. A v některých oblacích jsou všechny možné kapičky, menší i větší. To vám vysvětlí babička, ona to umí i spočítat.“

„Babička se živí počítáním kapiček v oblacích? Jak se to dělá?“ ptala se Katka.

„Ona samozřejmě nepočítá, kolik je v tom oblaku kapiček,“ zasmál se taťka, „ona počítá z matematických rovnic, co se s těmi kapičkami děje, a hlavně, co se s nimi bude dít dál. Podle toho se dá třeba vypočítat, jak moc bude pršet a kdy se vyjasní obloha.“

„Tý jo, to se fakt dá vypočítat?“ divil se Ondra.

„Jasňačka. Všechno se dá vypočítat. Já třeba umím vypočítat, kolikrát dostaneš na zadek, když budeš zlobit. A jestli budeš na vysvědčení nosit trojky, tak z tebe asi meteorolog nebude,“ řekl rázně táta.

„Já ještě nemám vybráno, čím budu. Když meteorolog musí tak dobře umět matematiku, tak to budu radši kosmonautem nebo pilotem. Ten jenom sedí v kabině a nemusí nic dělat, když to řídí autopilot. A v jednom filmu přepadli letadlo únosci a s letadlem nakonec přistála i letuška.“

„To víš,“ uchechtl se tatínek, „když to bylo ve filmu, tak to bude určitě pravda. Když chceš být kosmonautem nebo pilotem, neuč se vůbec. Tam berou jen lidi, kteří vychodili zvláštní školu a nic jiného.“

A pak se tatínek obrátil na maminku a řekl jí: „Snad by měla vzniknout nějaká komise, která by zakazovala pouštět v televizi tyhle pitomosti.“

„Tys mu tenkrát dovolil se na to dívat,“ odporovala maminka, „tvoji vinou to dítě zblbllo a teď ho nikam nevezmou. Budeme mít ostudu celá rodina a tebe vyhoděj z práce!“

Proč je mlha jak mlíko a dešť průhledný?

„Ale doopravdy přistála ta letuška!“ ozval se zezadu Ondra. „Na letišti stáli všichni u radaru a říkali jí rádiem, co má dělat.“

„Já ti taky řeknu, co máš dělat. Příští rok si napraviš trojky, cos měl letos na vysvědčení, a začneš se pořádně učit! Jinak z tebe nikdy nic kloudného nebude a všude budeš mlít tyhle blbosti,“ zlobil se už doopravdy tatínek. Ondra už raději mlčel a věnoval se pozorování mlhy.

Cesta trvala ještě dlouho. Maminka postupně zmlkla, tatínek se věnoval řízení v mlhavém dni a děti se vzadu nudily a podřimovaly.

Konečně dojeli na křižovatku, ze které se odbočovalo po staré okresce do poslední vísky. Tam stála chalupa babičky Daniely. Dům koupili kdysi před mnoha lety s manželem a zvelebili ho tak, že se tam dalo trvale bydlet. Babička milovala svoji rozlehlou zahradu, kde se starala o své záhonky se vši možnou zeleninou, stálo tu několik třešní, jabloně, hrušně a na okrasu dvě krásné rozsochaté borovice vejmutovky a u nich jeden modřín. Babička později vysadila také okrasnou kosodřevinu. Prý vždycky ráda jezdívala do hor, a tak jí vysazená kleč to horské prostředí připomínala i v krajině Vysočiny, která jako hory vůbec nevypadá.

Drcání auta po rozbité okresce probralo děti i maminku z letargie. Ondra vyhlédl skrze deštěm zmáčené okénko a zjistil, že už jsou skoro v cíli cesty. Táta vzal telefon a zavolal babičce, že tam každou chvíli budou.

Za pár minut dorazili k poslední chalupě. Za ní už byla jen pole, kopce, lesy a údolí zvlněné Vysočiny. Babička ve staré blůze, roztrhaném svetříku a gumácích postávala s deštníkem nad hlavou ve vrátkách a vyhlížela přibližující se auto. Když zastavilo před domem, tatka a mamka rozvážně a opatrně vystoupili z auta, zatímco děti vyskočily o poznání živěji. Jen Katka venku před autem obhlédla nohavice kalhot, nakolik utrpěly místním bahnem. Ondru nechávala špína v klidu, vyběhl a vykřikl „Babíí!“ a utíkal se s ní přivítat. Ze dveří domu vyletěl jezevčík Ferda, počínal si jako šílený. S ušima vlajícíma dozadu se hnal k vrátkům, třikrát oběhl auto, jednou mu v blátě podjely nožičky a vyválel se, ale to mu ani trochu nevadilo. Obalený bahnem a mokrý vypadal jako kartáč z myčky na auta, ve které zrovna čistili traktor po sklizení řepy. V tomhle stavu doběhl k rodině a s vrstícím ocasem začal vyskakovat na každého z nich.

„Ten pes je normální magor,“ zlobil se tatka, jemuž Ferda zamazal kalhoty bahnem.

„Aby ses nezbláznil,“ odmítla ho babička Daniela, „ted' tě nepustěj zpátky do Prahy, ne?“

Tatínek se nasupeně zašpulil a neřekl na to nic, nechtěl hrotit situaci. Znal svoji matku, ta neměla daleko k ostřejšímu slovu. Raději mlčky zašel dozadu a vyložil z kufru tašky a batohy, které měly děti s sebou na prázdninový

Proč je mlha jak mlíko a dešť průhledný?

pobyt. Mamka popohnala děti do chalupy, aby nestály venku na dešti. Babička řekla, že už má připravený teplý čaj, kávu a upečený koláč.

Ve světnici si všichni sedli ke stolu. Ondra zahlédl dveřmi do sousední místnosti, že babička má u pracovního stolu zapnutý počítač, hromadu papírů a nějaké knížky.

„Jé, babi, můžu na počítač?“ zajásal Ondra. „Mám s kamarádem rozehranou hru po internetu a prý přes prázdniny budeme pařit!“

„Ať tě to ani nenapadne!“ rozčilil se tatínek. „Na počítač rovnou zapomeň. Už tě vidím, jak celé dva měsíce vysedáváš a hraješ hry!“

„Stejně bych ho k tomu nepustila,“ odmítla babička, „mám tam rozdělanou novou knížku, to mi do počítače nesmí nikdo vlézt. Tady jsou děti na venkově a tak si budou chodit hrát ven. Táhle v údolí postavili indiánský tábor, pozíří tam přijede třicet dětí, tak si tam za nimi mohou Katka a Ondra chodit. A je tu hasičská nádrž, tam se lidi ze vsi chodí koupat, tam najdou spoustu kamarádů. A občas je někam vezmu i já,“ usmála se šibalsky babička.

„Máš pro ty naše rebely vymyšlený nějaký program, Dani?“ optala se maminka.

„To víš, že jo. Sice si asi většinu prázdnin děti vystačí samy, nebudu jim dělat drába, ale chtěla bych je vzít za jedním svým bývalým kolegou na sportovní letiště. On tam létá s větroněm, tak mi slíbil, že je svezou. Aby viděly, jak to vypadá mezi mraky.“

„Jů, poletíme do obrovské výšky!“ nadšeně vykřikl Ondra, který miloval jízdu vlakem, tramvají, lodí, lanovkou, a zbožňoval letadla, družice, rakety, kosmické lodě a ponorky.

Babička ale jeho nadšení musela ztlumit: „Milánku, tam žádná lanovka nevede. Tam se musí pěkně pěšourem. Kdo je dobrý sportovec, vyjde na Lysou za hodinu. Pokud se ale budeš courat, necháme tě tam medvědům.“

Ondra nasadil zklamaný výraz a plačtivým hlasem se zeptal: „To tam nemají žádnou lanovku? To musíme furt chodit někde pěšky?“ A tvářil se, jako by namísto koláče snědl pořádnou porci kyselých okurek se šlehačkou, ochucenou octem a ozdobenou kečupem.

„Chlapče, vím, že to pro tebe bude životní šok, udělat těch pár kroků do kopce a potom zase dolů z kopce. Jenže život není hra na počítači, u které se jen sedí, tloustne a blbne. Zatím se můžeš podívat na zahradě,

jak vypadá kosodřevina. Na Lysé hoře ji pak uvidíš taky. Abys nedopadl jako syn jedné mé známé. Ten ve svých třiceti letech vůbec nevěděl, jak vypadá v obchodě máslo, když ho poslali nakoupit.“

Ondra i Katka se tázavě podívali na babičku. Taky maminka se podivila: „To myslíš vážně? Nebo jen tak strašíš děti?“

„Myslím to vážně,“ odpověděla babička, „ta moje známá má syna, který od maturity až dodneška nikdy nikde nepracoval. Sedí doma a hraje na počítači hry po internetu. Už skoro dvacet let. Ven vůbec nevychází a nic jiného než ty hry ho nezajímá. Nanejvýš si s někým povídá po skypu. Ta jeho máma už je v důchodu a pořád ho živí a stará se o něho. Říkala jsem jí, že ho má chytit za límec a vyhodit na ulici, ať se mazánek stará o živobytí, ale je to marné.“

„To je strašné,“ otrásl se tatínek. „Slyšíte to?“ obrátil se na děti. „Tak tohohle servisu se u nás nedočkáte. Jakmile dostudujete, tak hybaj žít se po svém.“

„A kde vezmu počítač?“ kňoural Ondra.

„To je strašně jednoduché, tak jednoduché, že jednodušší to už být nemůže. Budeš pracovat a tak si na počítač vyděláš,“ řekl táta sladkým a přehnaně milým hlasem. „Ale abyste, děti, nemyslely, že jsme s maminkou na vás moc zlí, necháme vás tady u babičky užívat si prázdnin. Tak si to tedy užívejte, dokud jste děti,“ zasmál se.

Maminka vstala a začala vybalovat tašky s věcmi pro Katku a Ondru. Babička jí pomáhala, aby věděla, co a jak. Tatínek vytáhl z peněženky nějaké peníze a dal je Daniele, aby u ní děti neumřely hlady a aby měly sem tam na zmrzlinu, kterou měly tolik rády. Pak se rodiče s babičkou rozloučili a vydali se domů.

„Kdyby něco, zavolej,“ zahalekal ještě táta z okýnka auta, když se na blátivé ulici otáčel, „mám doma speciální prázdninovou rákosku, a kdyby děti zlobily, přijedu jako jednotka rychlého nasazení a zjednám pořádek.“

Babička ještě křikla za autem: „To nebude nutné. Pořádek zjednám sama a nějaká rákoska se tu taky najde!“

Proč je mlha jak mlíko a déšť průhledný?

Ondra si vzpomněl na tu poznámku o nedalekém indiánském táboře. Bude se tam muset s Katkou co nejdřív vypravit a zjistit, jak se používá dýmka míru. Když tak poslouchal babičku, tušil, že taková dýmka míru bude asi zapotřebí.

